

PROPRIETAR - DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Adormirea Maicii Sfinte

(+). Sf. Ioan Damascenul spune că pe vremea lui — în veacul VIII — toată lumea creștină credea că Maica Domnului a fost ridicată din mormânt și purtată la cer fără să fi trecut cu trupul prin osânda putreziciunii. Și cinstitorii Mariei din toate vremile au ținut și în acest lucru ca adevăr sfânt. La sinodul din Vatican (1870) nu mai puțin de 240 de episcopi din toate părțile lumii au cerut în scris să fie declarată dogmă înălțarea la ceru a Preacuratei. Asta pe titlu că Mântuitorul își luase trup și sânge din trupul și sângele Purureafecioarei. — Petrecem și noi cu gândul sfânta adormire și ridicare la ceru a Maicii lui Hristos, spre a noastră mângâiere și întremare duhovnicească.

1. Apropierea trecerii din viață departe de a o întrista și deprima pe Maica Sfântă, a înveselit-o și i-a sugerat gânduri și simțăminte dintre cele mai mărețe. O revelație privată (care vezi bine că n'are greutate de dogmă) știe că Preacurata înainte de a închide ochii spre veșnică odihnă și-a făcut un fel de testament, împărțindu-și comora meritelor suprafireștii precum urmează: Moștenitoare universală a lăsat să-i fie Biserica. În locul al doilea a voit să aibă parte de prisosul vrednicilor ei proști. În locul al treilea toți cinstitorii săi, iar în locul al patrulea bleștii păcătoși cari se pocdesc. (Așa spune Cuv. Maria de Agreda că i-a destăinuit însași Preacurata). — Nimic nefiresc în această revelație. Dimpotrivă, se potrivește de minune inimii bune a Născătoare de Dumnezeu, a cărei iubire față de muritorii nu încapă îndoielă că a crescut și mai mult în slăvile cereștii. Să ne dăm toată silința a trăi așa fel ca să ne primim partea!

2. Înălțându-se spre ceru, Maica Domnului privește spre pământ. Cât a suferit, cât a muncit și cât s'a rugat dânsa în Nazaret, Viflaim, Egipt, Ierusalim, Efes, pe drumuri, în casă, vara iarna, la sate și în orașe, lângă Hristos, pe urmele Lui și despărțită, trupește, de El! Acum însă toate durerile au trecut, toate lacrimile s'au șters și nu-i mai rămâne decât veșnică fericire deplină și netulburată. — Trece și viața noastră. Să ne ridicăm, cu închipuirea, la înălțimile cereștii și să privim de acolo, cu ochii sufletului, ca după moartea ce știm că ne așteaptă; să privim la slujbele ce am îndeplinit și îndeplănim, la căile ce am făcut, la sălaşurile în cari am petrecut, la lumea cu care am trăit de bine, de rău. Cât de altfel ni-se prezintă totul văzut prin prizma veșniciei! Și cât de mult am dori atunci să fim osteniți și mai mult, să fim pătimiți și mai greu, să fim câștigați și mai multe merite! Ai grijă: acum ești stăpân al clipei. Fotosește-o spre mai marea mărire a lui Dumnezeu și spre binele sufletului său. Că trece chipul lumii a-cestea. Și cu atât mai vărtos viața noastră măsurată pe zile grabnic sburătoare.

Hotărîre cu răspundere

— Gânduri în legătură cu școala creștină — Datorință de părinți

de GRIGORE DASCALU

Printre îndatoririle față de odraslele lor, fără îndoială că una dintre cele mai mari este școala. Înseamnă nespuse de mult, pentru vremelnice și pentru veșnice, așezământul în care își primește cineva instrucția școlară. Moale ca ceara și ușor de imprimat în el orice formă, pline cu orice conținut, sufletul copilului se formează și păstrează ceea ce i-s'a dat în școală mai mult decât de ceea ce a avut parte în familie. Pentru că dascălul, respectiv profesorul, cu disparent de puține excepții, este autoritate indiscutabilă și tot ce prinde, din gura și din conduita lui, e socotit ca expresia cumințeniei și a moralei, cu putere de pildă și poruncă.

Acesta e motivul că Biserica stăruie de părinți să-și deschidă bine ochii și să-și dele copiii numai la școală creștină. Nu este tratat de morală care, la a patra poruncă dumnezeiască, să nu le atragă atenția asupra acestui lucru. Și știm că, în lungul și latul lumii, credincioșii cât de cât luminați, fac tot ce pot să albească școala confesională. Jertfele ce se aduc, de ex. în Franța ori Statele Unite, pentru această școală, sunt deadreptul ulmitoare, iar lupta ce o poartă catolicii germani pe această temă cu actuala stăpânire neopăgână e dintre cele mai impresionante. Și așa e pe întreg rotogolul pământului, unde numai se află conștiință și simț de răspundere creștinesc.

Noi avem câteva școli de ale Bisericii. Fără să-i fie lăstate depline puteri, autoritatea bisericească poate, totuși, să aleagă personalul didactic și să supravegheze învățământul ca să nu intre în el aberații de ale necredinței, nici să poată fi palmuită morală creștină. Cum se întâmplă în școli ce nu sunt cărmuite și inspirate de Biserică.

Cât și cum au lucrat școlile noastre creștine pentru curtenia și tăria sufletului neamului, e carte deschisă tuturor celor în stare să citască în această carte. Blajul, Belușul și Năsăudul au, sub acest raport, merite neperitoare. Le cunosc și le respectă chiar și cei ce nu pot suferi nimic ce-i românesc și unit. Băieți și copile ce au avut fericirea să se ridice în aceste școli nu-și pot aduce aminte de ele decât cu cea mai adâncă venerație și cea mai simțită dragoste.

Că vor fi ucenici și ucenice a slovelor cari să se lamenteze împotriva a nu știu ce în legătură cu aceste vetre de lumină și căldură, se prea poate. Și e de înțeles să fie așa. Fiindcă așa-i firea omenească cea stricată: nu-i place îngrădirea Mai cu seamă tinerețele nu se bucură de cărmă. Cu toate acestea însă trebuie să vadă orice om de bine — și mai târziu

caută să recunoască și să mărturisească înșiș protestatarii de azi și de ieri — că dacă are cineva noroc în viață, apoi acel norocos e tânărul ce și-a făcut școala în așezământ condus de Biserică și de oameni călăuziți de comandamentele ei.

Dascălii și dascălițele dela școlile confesionale nici nu pot fi decât spre binele viștărelor în mijlocul cărora se află. Metehnele ce le-or fi având se vad repede și mai mari, cari au conștiința răspunderii, la nici un caz nu le rabdă să producă stricăciune și ruine în loc de clădire. Că se aud și altfel de vorbe, nu mult înseamnă: sunt simple palavre. Ori acoperiri prea străvezii a păcătoșeniei proprii cutărui elev ori cutărei eleve certate cu disciplina școlară și morală. Luați din scurt, se află numaidecât adevărul adevărat.

Nu ne desparte prea multă vreme de deschiderea școlilor. Părinții trebuie să se gândească mult și bine la viitorul copiilor lor. În făurirea acestui viitor școala are o parte imensă. De prisos să se spună că școala de sub mână Bisericii nu poate fi înlocuită cu alta. Carte se poate face și aiurea. Suflet însă — suflet imbibat de viața creștină — nu se dă nicăirea ca în școala creștină. Diploma se câștigă și la alte așezăminte școlare, dar suflul de spiritualitate al școlii confesionale nu-l găsește elevul decât aici.

Răspunderea părinților este mare foarte. Cu sufletele copiilor nu se poate juca nimeni. Școala pentru ei aproape totdeauna înseamnă viață ori moarte. Trebuie prin urmare grijit la ce școală să fie duși. Noi, deși nu avem destule, dar totuși ne avem școlile creștine pentru băieți și pentru fete la Blaj, la Cluj (Institutul „Sf. Tereza” a călugărițelor), la Beluș, la Năsăud, la Oradea. Spese sunt la orice școală. Dacă ar fi ceva mai multe la școlile noastre, acelea vor rodi însutit și înmilt, în sute și mii de forme, o viață întreagă. — Această împrejurare să n'o piardă nimeni din vedere, când își face socotelile pentru anul școlar ce se apropie.

Drumuri apostolice. Preasf. Iuliu a Clujului, abia venit dintr'o serie de vizitații canonice și anunță deja, prin *Curierul Creștin*, alta nouă (III) carea se va începe cu praznicul Adormirii Maicii Sfinte, când înaltul Ierarh va fi la Mănăstirea Nicula, vor fi cercetate apoi parohiile și filiile (în paranteză data zilei): Beudiu — sfințire de biserică — Vița (20 August 1939), Tentea Sânic (21), Diviciorii Mici, Măhal (22), Târgușor, Sânmărtin (23) Sâmboleni, Cutca, (24) Sântioana, Sânteu de

(25), Țaga, Ghioț (26), Jimbar (27, sfințire de biserică) Sucutard, Pulni (28), Lacu, Copru (29), Buza, Cătunul Buzei (30), Năsal—Ciochiș Struguseni (31), Manic, Apatiu (1 Septembrie), Cheșin—Bozieș (2), Mateiu (3 sfințire de biserică), Fântânele, Moruș (4), Mănăstirea Lupșa (8), Mănăstirea Strâmbu (14), Vânător (17 sfințirea bisericii), Gherla (24 congresul eparhial Agru), Poșaga de jos (1 Octombrie, sfințirea bisericii), Ceaba (8, sfințirea bisericii), Buzaș (15, sfințirea bisericii), Băbitu (22, sfințirea bisericii), Cluj (29, congresul general Agru).

Cercularul VIII-1939 al eparhiei noastre de Nord face cunoscute căile apostolice ce urmează să le facă Preasf. Alexandru al Maramureșului: Borșa (13 August, sfințire de biserică), Drăgușeni Turulung, Halmeu, Porumbesti, Cidrag (21) Viile Satu-Mare, Gerăușă, Hodișă, Mediașă (22), Cușa, Soconzel, Stăna, Boldă (23), Colonia Vetis, Colonia Paulian, Dobra, Boghiș, Colonia Principele Mihailu, Oar, Dara (24), Lazuri, Noroleni, Nisipeni, Bercu, Colonia Micula, Agriș (25) Peleşul Mare, Atea, Petea, Pusta—Dorolț, Vetis, Colonia Livada (26), Chiuzaia (3 Septembrie, sfințire de biserică, și Chehiș (10, sfințire de biserică). — Fie ca pretutindenea pe urmele înalților ierarhi să răsără pace în inimi și binecuvântare peste toți și peste toate!

Revendecările preoției ortodoxe bucovinene. „Asociația Clerului ortodox-român din arhidieceza Bucovinei” a înalțat, luna aceasta, două memorii Mitropoliei din Cernăuți, stăruiind asupra greutăților de ordin material prin care trece preoția ortodoxă din acea parte de țară și destăinând doleanțele clerului. Semnatarii, în frunte cu p. Dr. V. Șesan, prof. univ., cer împlinirea următoarelor desiderate:

„Salarizarea preoților, în genere, să fie conformă cu plata celorlalți funcționari titrați, în special cu cea a profesorilor secundari. Până la rezolvarea acestei cereri, preoții să primească un spor egal cu valoarea sesiei expropriate.

Fondul bisericesc să depună la Casa generală de pensuni o sumă, reprezentând dife-

rența contribuției la pensie dintre salariu și venitul din sesie, spre a asigura preoților o pensie echitabilă. Casa de credit a Eparhiei să se prefacă într-o bancă de credit, la care clerul să poată plasa fără grijă economiile făcute și să poată împrumuta până la 75 la sută din sumă dela asigurarea reciprocă, spre a-și asigura un cămin la bătrânețe.

Gradațiile a 5-a și a 6-a să se acorde, ca și învățătorilor, tuturor preoților, fără deosebire. Preoții fiind și cateheți, să fie considerați ca și corpul didactic la scutirea taxelor școlare. Preoților non hirotoniți să li se acorde o primă de echipare, după cum se obișnuia înainte de război în Bucovina, sub titlul procurării de ornate bisericești.

Intru susținerea revendicărilor acestora se invocă împrejurarea că preoții ortodocși români din Bucovina se sbat în mizerie și nu mai sunt în stare să-și trimită copiii la școală, nici să-și îmbrace familiile. — Lucru de mirare și de neînțeles când te gândești că această eparhie cu preoți într-o astfel de situație — nu credem să fie neadevărate spusele lor — își îngăduie să facă pe Maecenas pentru vladicia dihoniei din Maramureșul unit. Nu cumva aci se împlinește ursita: Male parta, male dilabuntur...?

Problemă de mare însemnătate

Mijloace ce se impun, pentru o viață religioasă morală mai intensă ca cea de până acum.

Urmărind publicațiile noastre creștine, ne convingem ușor și repede că se insistă pentru moralizarea oamenilor prin fel și fel de asociații. Nu trebuie să se uite însă că moralizarea caută să fie începută încă din vârsta copilăriei. Adevăr sfânt sunt doar cuvintele Înțeleptului Solomon: că precum va fi omul în tinerețe, așa va fi și la bătrânețe.

Din felul cu se prezintă lucrurile când luăm în seamă cum sunt alcătuite la noi programele școlare, pare că mai degrabă s'ar intenționa demoralizarea. Lucru ce trebuie să ne dele de gândit la toți și să facem cu toții, mic și mare, tot ce putem ca să stăvili răul.

1). Noua programă a învățământului primar reduce oarele de religie la una pe săptămână — nu mă referesc la oara de educație morală, care prevede alt material — în schimb prevede pentru străjerie una zi pe săptămână. De asemenea în fiecare zi ora primă e destinată pentru învățare — când copilul vine acasă recreat — și deprinderi igienice. De suntem în drept să ne întrebăm: Unde se ajunge, când pentru trup jertfești atâtea pe săptămână, iară pentru suflet numai una? — Sunt puține și 2 ore de religie pe săptămână, căci nu cred să fie școală unde preoții să aibă posibilitatea să țină cateheză cu fiecare clasă, aparte, ci pe grupuri, după cum îl învâneză Dumnezeu.

Așa stând lucrurile evident că se impune să se mențină și pe mai departe cele 2 ore de religie la săptămână, conform prevederilor Legii vechi a învățământului primar. În acestea aș să se predele materialul ce-l va stabili Superioritatea bisericească, iară pentru educație morală, — dacă se crede de lipsă — va trebui fixată altă oră.

2). În toate Eparhiile se va fi introdusă solemnitatea Primei Cuminecări a elevilor din clasa II-a primară, după o pregătire amănunțită. Dar dacă înainte de a se introduce solemnitatea Primei Cuminecări, care reclamă o pregătire aparte, erau 2 ore de religie pentru clasa II-a, nu mai încapă îndoielă că acum să impun 3 ore de religie.

3). Ora a 3-a de religie, de care am amintit pentru cl. II-a, ar putea fi prevăzută pentru toate clasele, în care oră se vor citi copiii pericopele Evangheliei și Apostolului ce urmează, se vor învăța cântări bisericești, se va lucra cu ei cor, organizarea în asociații, etc.

Acestea trebuiesc prevăzute în orașele și în interesul general, dispunând neapărat de ele și nu primindu-le din mână și după o vreme cutare domn învățător. — Scriitorul acestor rânduri nu se poate încă plânge în privința aceasta, fiindcă are 3 directori de școli primare uniți și crescuți în legătură cu biserică. Dar ce va fi după aceea?

4). Să se prevadă în Legea Inv. primară câte o zi, pentru mărturisirea și cuminecarea

Foița „Unirii”

Mă'ncred în Tine Doamne

Mă'ncred în Tine, Doamne
Și sincer Te iubesc.
Un singur gând mă paște:
Să nu păcătoiesc.

Mă'ncred în Tine, Doamne,
Și harul Ți-l implor;
Decât să Te mai supăr,
Mai bine vreau să mor.

Mă'ncred în Tine, Doamne,
Căci Tu, cerescul Tată,
Pe cei ce Te adoră
Nu-l lași fără răsplată.

Mă'ncred în Tine, Doamne,
Și'n urma Ta pășesc;
Ajută-mă Stăpâne,
Că'n vecl să nu greșesc.

Mă'ncred în Tine, Doamne,
Și'n harul Țău divin;
Viața mea întreagă
Pe vecl Țe Ți-o'nchin.

Aurelia Bungărdean-Mândruțiu

Unirea Moldovei

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

În Nr. 25 din „Telegraful Român”, omonimul afirmă din nou ce a afirmat în cârticica sa. Dar a afirma și a dovedi nu e tot una. Vorba dânsului că s'ar fi bizuit „pe istoriografi cu renume”, am văzut că nu stă, cum s'a dovedit cu cazul d-lui N. Iorga, scrisul căruia l-a „împodobit” more proprio:

„Chiar acest Damian, care era rivalul lui Grigore, la Florența a făcut împotriva unirei părere deosebită de a patriarhului Iosif”. (Nic. Iorga: Istoria Bisericii 85 vol. II și Melhisedec: Grigore Țamblac). Aceasta sar chieama, după dânsul indicarea textului citat. Să analizăm.

Dela Melhisedec nu dă pagina. Dela d. Iorga dă vol. II pag. 85 însă unde află anii 1748 și 1741 din cap. II: Reformele în Biserică ale lui Constantin Vodă Mavrocordat. Dar să presupunem că omonimul se referă la vol. I. Atunci află la pag. 85 continuare din cap. II: Clerul moldovenesc sub Mitropolitul Teoctist. Să mergem totuși la pag. 76—77 unde aflăm: „Moldovenii la Florența”. Aci, la pag. 77, vedem că Damian, cum scrie Syropulos, ar fi făcut „părere deosebită de a Patriarhului Iosif”. Dar tot Syropulos, care era de față în conciliu, ne arată că Damian a semnat tomosul unirii în 5 Iulie 1439. D-l N. Iorga la aceeași pagină, 77, spune că Damian era încă Mitropolit al Moldovei în 1450

Omonimul însă zice: „Damian n'a fost în realitate mitropolit în Moldova, ci un simplu călugăr grec” și că Constantin dela același conciliu ecumenic din Florența n'a fost protopop ortodox român ci „vicarul sau superiorul misiunii catolice din Moldova” (pag. 62). — Alt exemplu: pune pe Grigore Țamblac ca mitropolit după canoane. De aceea trebuie să luăm un istoric serios, pe Nicolae Dobrescu, fost profesor la facultatea de teologie din București, care să ne lămurească asupra lui Grigore Țamblac și Damian.

1. „Grigore Țamblac s'a născut în Târnova din părinți bulgari, câțiva ani înainte de 1370 (căci în 1379 când mitropolitul Moscovei Ciprian, mergând la Constantinopol pentru birtonisire, vizită în Târnova pe patriarhul bulgar Eutimiu, Țamblac spune că era copil). A fost discipol al renumitului patriarh bulgăresc Eutimiu. Trăi însă și în marea școală a călugărilor ortodox, muntele Athos. Probabil că este acel Grigore Prelatul trimis în 1401 de patriarhie în Moldova, ca să facă cercetare în privința mitropolitului Iosif. În Moldova a rămas mai multă vreme, îndeletnicindu-se cu ținerea de cuvântări bisericești, cum au făcut mai târziu atâția prelați greci cari s'au abătut prin țările noastre. Chemat, se duse apoi, apucând în întâiu probabil tot calea Constantinopolului, în Rusia. Aci prin stăruițele marelui principe al Lituaniei, Vitold, care rupse legătura bisericească dintre Moscova și Kiev, Țamblac ajunge

Crăciun și Paști. În legea veche a fost entru Paști, dară s'a șters și aceasta. — Se vede că e mai ușor a lua, decât a da.

5). Să fie conduși străjerii extra-scolari premilitarii — nu mai vorbesc de elevii dela colile primare — la biserică în timpul potri- it, nu la sfârșit, iară intrați odată în biserică, să nu mai iese afară, până când se termină serviciul. Sub acest raport ar fi de dorit să nu se bată în capete dispozițiile Ministerului Educației Naționale, cu ale Străjeriei și Premi- itarilor.

Rare vor fi comunele și orașele, unde se respectă cum trebuie, conducerea la biserică a tineretului și de câte ori, spre demoralizarea lor, fac instrucție în timpul serviciului divin, ori stau pe drum fără de nici o ocupație, căci Comandant are ceva ocupație! Nu mai vorbesc de cazul, când al noștri erau conduși la biserică ortodoxă, pe lângă toate instrucțiunile date de autoritatea supremă de resort în sensul dreptății și echității.

Iată tot atâtea chestiuni cunoscute de toți și cari așteaptă o soluționare bună și să- mătoasă din parte organelor în drept. Și credem că se va și ajunge cu vremea să se înțeleagă că adevărata strajă a Țării o dă numai creștea și formarea în spiritul Bisericii și a moralei creștine, a căror prevederi și comandamente nu pot fi bagaterizate de nime nepedepsit.

Pr. Petru P. Borinde

Incă ceva în legătură cu solemnitățile naționale. Am fost povestit într'un număr al „Unirii”, că într'un sat au fost duși cu forța copiii uniți la biserică ortodoxă. Cazul s'a raportat la timp celor în drept și nu ne îndolm că cei cari, cu ocaziunea zilei de 10 Mai a. c., au călcat legea și-au primit și pedeapsa. — Altfel de ce s'ar mai face legi, dacă pot fi călcate fără teamă de pedeapsă?

Se vede însă că la 10 Mai a. c., în multe părți s'a lovit în lege și în biserică noastră. Numai mulțimea piângerilor au putut fi în stare ca, la 17 Mai a. c., să se întruniască un Consiliu de Miniștri pentru a pune capăt hărțuierilor dintre culte cu ocaziunea solemnităților naționale.

Legea nouă ne-a și venit la cunoștință tuturor. Ce putem spune despre ea, mai ales noi cești uniți dela sate, e că prea seamănă cu fielețata. Articolul II este tată-său gol. „Legi, regulamente și dispozițiuni speciale” îl stăpânesc și pe acesta din urmă, și așa copiii și toți tinerii noștri vor putea fi duși cu pași repezi cu ocaziunea sărbătorilor naționale către cei de altă lege decât ei și părinții lor.

Noi uniții am așteptat ca stăpânirea văzând răul, să-l înlăture complect. Să ne dele și nouă uniților drepturi egale cu a ortodocșilor. Căci așa era echitabil. Și suntem siguri că nu se micșorează cu nimic fastul din biserică ortodoxă dacă militarii, premilitarii și străjerii uniți vor fi conduși să se închine în biserică lor. Și credem că ruga rostită plecând genunchiul în fața altarului propriu e mai curată și mai bine primită la Acela în grația cărui ne-am pus destinul neamului nostru creștin până în adâncul inimii lui.

Ceva ni-s'a dat la art. III din lege. Bisericele noastre din orașele de reședințe episcopesci vor avea „trupă sub arme”. De ce nu s'a dat acest drept bisericilor noastre pe toată linia? Credem că trupul sub arme îl ședea bine și în catedrala noastră din Tg. Mureș, în bis. din Sibiu, Brașov, și în oricare catedrală și capelă unită din țară.

Că episcopilor noștri li-se dă o atențiune deosebită, ne bucurăm. Dar să se dele Bisericii întregi. Altfel, prin faptul că biserică noastră din orașul de reședință are trupă la Tedeum nu se vindecă rana bisericilor nerezidențiale. Prin asta se introduce nemulțumire nouă în sânul bisericii noastre. — Oare nu e și aici ceva anume făcut? (Pr. Ioan Cerghizanu).

Cea mai bătrână călugăriță din lume trăiește la Mount St. Joseph (Ohio, Statele Unite). Se cheamă Sr. Mary-Joseph și face parte din Congregația Surorilor de Caritate din acel oraș. Această cea mai bătrână călugăriță din lume și-a sărbătorit, zilele trecute, după cum scrie Basler Volksblatt din Elveția, anul 107 al vieții sale. — La mai mult!

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Clujului a făcut mai nou rmătoarele numiri de parohi: Ioan Sângeorzan din Bistrița III; Vasile Tătar, din Bistrița II; Ioan Bărsan din Lechința; Gavril Blaga din Șasa. — Au fost distinși de protopopi onorari: Mihail Raftu din Dăbâca și Alexandru Chereșteșiu din Bungard.

Pelerinaje de Adormirea Maicii Domnului. D.n înștiințările ce s'au făcut știm că de praznicul Adormirii Maicii Sfinte vor avea loc pelerinaje, ce-i de prevăzut că vor fi impresionante, la Cărbunarii de lângă Blaj; la mănăstirea Bixadului din țara Oașului; la Drăgeștii Părinților Franciscani Români Uniți din Bihor; la Moiseiul Maramureșului și la Nicula din apropierea Gherlei, acestea din urmă două mănăstiri fiind ale Părinților Basiliiani, iar bisericuța din Cărbunari a Părinților Asumpționiști. La Moiseiul și la Nicula în fruntea pelerinajelor vor fi Preasfinții Iuliu Hossu și Alexandru Rusu, episcopii eparhioți.

Moartea unui ierarh ortodox. Primul arhieru-vicar al Mitropoliei Bucovinei și cel mai bătrîn dintre ierarhii ortodocși ai României, Ipolit Vorobchetevici-Rădăuțeanu, s'a stins din viață. Adormitul în Domnul s'a născut la 24 Maiu 1848 în Drăgeștii Sucevei. A făcut studii teologice la Cernăuți, filozofice la Viena. Indată ce se călugărește ajunge egumen la Dragomirna (1905); apoi: arhimandrit stavrofor (1910), mitrofor (1919), vicar mitropolitan (1929), conducând mitropolia Bucovinei pe vremea boalei mitropoliților Vladimir de Repta și Nectarie Cotlarciuc. La activul vieții sale are și o bogată activitate literară.

Locale. Marția viitoare, de praznicul Adormirii Maicii Domnului, va predica în catedrală păr. Gheorghe Dănilă, canonic mitropolitan, iar Duminica ce-i urmează, a XII-a după Rusalii, va predica păr. Iosif Bucur dela Administrația Centrală Capitulară.

— Alaltăieri Blajul a avut oaspeți rari și dragi: o ceată de peste 30 cercetași francezi

la 1415 mitropolit al Kievului, sfințit de episcopii ruși, în contra voinței patriarhiei Constantinopolitane. În 1418 el participă la sinodul din Constanța, unde-l trimisese principele liuan, pentru ca să trateze chestiunea unirei bisericilor. Muri, după date mai sigure din cronicile rusești, și mai ales după inscripția de pe manuscrisul unei evanghelii găsit în mănăstirea Sf. Paul dela sfântul Munte, în anul 1420. (cfr. Streeck: Geschichte der Bulgaren p. 446; E. Kaznianski: Aus der panegyrischen Litteratur der Sudslaven, Wien, 1901 pp. 16-17, unde se dă și Bibliografia rusească; N. Iorga: Istoria literaturii religioase, p. 13-14). Rolul pe care l-a atribuit Melchisedec acestui prelat la noi a fost exagerat. (cfr. Viața și scrierile lui Grigore Țamblac, în Analele Academiei Române 1884 ser. II tom. VI Secția II pp. 1-109; Revista pentru istorie, arheologie și filologie vol III 1884 pp. 1-64; în Biserica Ortodoxă Română VIII pp. 410-435, 475-542). Grigore Țamblac nu a fost mitropolit al Moldovei. Nici un document nu atestă acest lucru, iar acel Grigorie „Archiepiscopus Moldovlachiae” despre care pomenesc două acte papale din 1436, cum vom vedea, nu poate fi în nici un caz Țamblac, care murise în 1420. Pe urmă, Țamblac însuși nu s'a intitulat decât „călugăr și preot al bisericii din Moldovlahia” (cfr. Ch. Auner: La Moldovie au concile de Florence p. 13) sau „călugăr și egumen al mănăstirii Pantocratorului, care poate fi tot așa de bine și mănăstirea Neamului din Moldova

și mănăstirea Deciani din Serbia (cfr. E. Kaznianski: Leben und Werke des Patriarchen von Bulgarien Eutymius. Wien 1901 p. XXIV). — Așa Nic. Dobrescu: Contribuțiuni la Istoria bisericii române, Buc. 1907, p. 17 sq. Și totuși omonimul îndrăznește să afirme iarăși și iarăși că Țamblac, care a murit în 1420, era încă mitropolit în 1439 îl privește. Numai să poată combate argumentele de mai sus, cari bine vede ale cui sunt.

2. Damian. În vederea participării la acest sinod de unire se fac, în anul 1437, pregătiri la Bizanț. Împăratul și patriarhul trimit scrisori prelaților și principilor ortodocși spre a le câștiga adesiunea sau participarea lor la sinod. Vorbind de aceste pregătiri, Syropulos ne spune că, pentru Moldova, cu aceste pregătiri fusese însărcinat însuși mitropolitul Moldovei, pe care însă nu-l numește cu numele. (Numele proprii lipsesc de altfel la Syropulos, peste tot, în scrierea sa, cum a observat și păr. Ch. Auner op. cit. p. 15). Despre acest mitropolit, Syropulos ne mai spune că, cu puțină vreme mai înainte, plecase spre Moldova. (Timpul plecării mitropolitului spre Moldova poate fi sau începutul anului 1437, în care an se fac la Bizanț pregătirile pentru sinodul de unire, sau sfârșitul anului 1436. La această dată care nu se poate determina mai precis, el fusese numit mitropolit al Moldovei, pe scaunul rămas vacant, probabil prin moartea lui Grigorie), că i-s'a scris apoi dela Constantinopol atât lui cât

și Domnitorului țării în vederea participării la sinodul de unire și că în vreme ce se adunau la Constantinopol delegați și reprezentanți din alte părți, a sosit aci — pentru a merge la sinod — și acest mitropolit al Moldovei, împreună cu delegatul principelui, Neagoe și cu un protopop. Faptul că mitropolitul acesta vine însoțit de reprezentantul Domnitorului ne arată că mitropolitul fusese recunoscut în țară. Sosirea mitropolitului și delegaților moldoveni la Constantinopol a trebuit să aibă loc înainte de 27 Noiembrie 1437, dată la care împăratul, patriarhul, dimpreună cu o suită numeroasă de laici și clerici, plecară spre Italia. Cu ei s'a imbarcat și mitropolitul Moldovei, căci Syropulos ne spune că între alți prelați aleși de patriarh pentru a merge la sinod era și al Moldovei. Sinodul s'a deschis la 10 Ianuarie 1438 la Ferrara, dar orientalii nu sosiră decât pela începutul lui Martie. Cu ocaziunea așezării membrilor sinodului la locurile ce se designaseră, în sala de ședințe, fiecăruia în parte, aflăm din o scriere contemporană (sfântul sinod ecumenic dela Florența de mitropolitul Dorotei de Mitilene) că mitropolitul Moldovei se numea Damian, că ținea locul celui al Sevastei și că avea să ocupe, între mitropoliții așezați după delegații patriarhali, locul al optulea, îndată după Iosif al Amasiei. În timpul cât sinodul își ținu ședințele la Ferrara, mitropolitul Moldovei este pomenit de Syropulos de două ori. (v. Nic. Dobrescu: Contribuțiuni la Ist. bis. rom. Buc. 1907 p. 24-25).

cărora d. Dr. Coriolan Suciu, Dir. Școlii Normale de băieți le-a dat lămuririle de lipsă pe la institutele pe cari le-au vizitat.

Norvegia reprimă beția. În Norvegia a intrat în vigoare o lege care imputernicește asociațiile abștinenților de a trimite pe bețivii incorigibili la niște institute de corecție și care obligă statul norvegian la acordarea de subvențiuni pentru susținerea celor lipsiți de mijloace și în fine pentru ocrotirea și ajutoarea femeilor și copiilor celor alcoolici. Asociațiile amintite sunt obligate să facă o largă propagandă pentru combaterea alcoolismului. Lefurile alcoolizilor se vor plăti femeilor. Primul sanatoriu de alcoolici a fost deschis la Björnebekk.

Când apuci sub „protectorat” nazist... Agenția *Radiopress* aduce, după „Gonic Warzawsky” știrea că poliția hitleristă a făcut deunăzi o percheziție la locuința Em. Sale *Kaspar*, arhiepiscopul-cardinal din Praga. Asta pentru a pune mâna pe documente cari ar lămurii fuga Msgr. Szramek, unul dintre cei mai de seamă bisericieni ai Boemiei și Moraviei catolice. Totodată, din același izvor, se anunță că în curând se va purcede la schimbarea numelui tuturor străzilor ce ar aminti cumva istoria Cehoslovaciei. Așa, de ex., piața Sf. Venceslas pe viitor se va numi piața Adolf Hitler. Monumentul ridicat în cinstea lui Ioan Huss va fi dărâmat și înlocuit cu altul care va simboliza Germania de azi. Și se vor mai face și alte „inoiri”. Firește că tot în spiritul „protectoratului”.

Măsuri pentru creșterea populației. E știut că natalitatea în Italia e mai mare ca în alte țări. Această realitate se explică așa că pe lângă Biserică se îngrijește foarte mult și Statul ca natalitatea să fie cât mai mare. Se înlătură toate pericolele ce ar putea înfrâna creșterea natalității, ca emigrațiunea, plecarea la oraș a populației dela țară, etc. În anul 1913 au emigrat din Italia 872.000 de oameni. În 1934 numai 68.461. Statul ajută pe toți tinerii cari vor să se căsătorească și nu au mijloace. Pentru fiecare copil tatăl obține dela 50 până la 150 de lire lunar, pe lângă alte ajutoare.

Familiiile cu copii mulți sunt scutite de toate dările. Funcționarii cari nu se căsătoresc până la etatea de 30 de ani, sau nu au copii, trebuie să părăsească serviciul statului. În oficiile statului pot fi angajate numai 10% femei. Și pentru anii viitori cum anunță agenția *Cepz*, se pregătase măsuri și mai aspre.

Cărți & Reviste

ALBINO CARMAGNOLA: Poarta Cerului. Trad. P. George Fireza S. I. Oradea. 1938. Pagini: 334. Preț: 80 Lei.

Nu mai puțin de treizeci și trei de cuvântări meditații ce urmează unei temeinice considerații despre adevărata devoțiune către Preacurata, cuprinde această lucrare închinată în întregime laudei Maicii Sfinte. Cei care au motiv să se bucure mai mult de talmăcirea în românește a cărții acesteia, pe drept cuvânt lăudată în presa de specialitate ashetică sunt preoții, cărora li se pune la îndemână un neprețuit izvor de informație și de inspirație pentru predici mariane cu solide temeuri dogmatice și morale. Nu ne îndoiim că toți cinstitorii Mariei vor face din această operă cartea lor de căpătâiu. Și pot fi liniștiți: ceace li-se spune aci e cuvânt bun, cuminte ales și mult cântărit înainte de a fi fost dat tiparului.

IOAN GEORGESCU: Aurel Mureșanu (Biblioteca ziaristică). Cluj, 1938. Pagini 95. Preț: ?

Neînfricatul și neobositul luptător cu graiul, cu peana (ca ziarist) și cu fapta, pentru neamul său, care a fost Aurel Mureșanu, directorul „Gazetei” din Brașov, și-a găsit în p. I. Georgescu omul care să-l înțeleagă, să-i adâncească viața, să aibă venerație față de el și să fie totodată el însuși bun mânător al condeiului și muncitor probat într-ale scrisului migălos și documentat. Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat editând această lucrare valoroasă n'a adus numai un omagiu memoriei lui A. M., ci a săvârșit un act de înaltă moralitate ajutând să fie cunoscută o figură luminoasă ca aceasta.

AURELIA BUNGARDEAN MÂDRUȚIU: Crucea mea, Versuri. Cluj, 1939. Pag. 96. Preț: ?

Florile unui suflet de femeie creștinește delicat: asta sunt versurile cuprinse în volumașul draguț „Crucea mea”. Fără să aibă pretenția de a fi atins măsura desăvârșirii artistice sunt, totuși, aceste versuri, simțiminte și dorințe străbătute de lumină și căldură ce vine de sus. Fără îndoială că multe din ele vor fi gustate cu priplăsură de festivaluri religioase. — La „foița” acestui număr aducem unul din versurile volumașului de care ne ocupăm aici.

DUMITRU NEDA: Fides Intrepida. Blaj, 1939. Pagini: 26 (format 8 mare) Preț: 10 lei. Memoriei lui Pius XII, nemuritorului peșător la scaunul vărhovnicului Petre și 'n veci nouitatuului bisericii făcător al Blajului și a întregii Biserici române unite, îi sunt închinată aceste însemnări tipărite în „Cultura Creștină”, apoi întregite și scoase și în broșură separată, împodobită cu o icoană a uriașului trecut în împărăția păcii veșnice și a luminii celei neînserate. E datorință de fiască pietate, în primul rând a preoților și catihetilor, față de defunctul Pontifice roman, să-l facă cunoscut cât mai bine și în cercuri cât mai largi. Prețul extrem de redus al însemnărilor pâr. Neda ajută și el acest gând.

SILUETE CREȘTINE. Colecția „Decalogul” Caetul I. București 1939. Pagini 127 (format 8 mare) Preț: 20 lei.

Zece scriitori ne prezintă zece figuri ilustre din lumea gândirii și artei (Armand Godoy, Lacordaire, Louis Le Cardonnel, Iulia Hașdeu, Ch. Péguy, Fr. Jammes, L. Miłosz, V. Voiculescu, Paul Claudel, Ernest Psichari). Străluciri ce nu se vor șterge cu vremea și splendide dăltuite capodopere ale spiritului strășnic susținut de voință, dela toate aceste siluete de personalități impunătoare putem desprinde o idee mare, un gest îndălțător, o îndrumare discretă, o scântele iluminatoare.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SOHIER & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

— „Cu începutul anului 1439 sinodul, din motive financiare, sanitare și militare, fu mutat la Florența. Și aici mitropolitul Moldovei e pomenit în trei rânduri de Syropulos” (v. p. 26). — „După discuții îndelungate, dar mai ales în urma presiunilor făcute de împărat, se iscălește la 5 Iulie 1439, de 115 Latini și 33 Greci decretul pentru unirea bisericilor. Intre iscălituri găsim două cari ne privesc, una: *Smeritul mitropolit al Moldovlahiei, mulțumit, am subscris*” și alta: *Protopopul Constantin și vicar al mitropolitului Moldovlahiei, am subscris*”. Abia cu această ocaziune aflăm că protopopul care venise la sinod cu mitropolitul Damian se numea Constantin. — „După ce fu semnată unirea făcută la sinodul din Florența, delegații orientali, atât bisericesti cât și civili, au trebuit să plece în patrie. Reprezentanții moldoveni la acest sinod s'au întors și ei acasă. Logofătul Neagoe, care se declarase pentru unire, se întâlnește în adevăr în câteva documente interne și după 1430 (*Hurmusaki*, I 2 p. 878-879, 880-882, 882-884, 884-886); (9. vezi N. Dobrescu, op. cit. p. 27. — „Mitropolitul Damian, cu toate că semnase actul de unire în Florența, a rămas și mai departe mitropolit al Moldovei” (v. p. 31). — „La întrunirea dela 3 Iunie ținută la împărat, se declară pentru unire, după ceilalți deputați și „Neagoe ca deputat al voevodului Moldovlahiei” (*Syropulos* p. 268). Neagoe

„deputatul voevodului Moldovlahiei” a și existat într'adevăr. Un boier moldovean cu acest nume și având funcția de logofăt în mai multe documente interne din acest timp, unele chiar din vremea sinodului florentin” (v. p. 26-27).

Mitropolitul Teoctist. Omonimul vrea cu orice preț să-l facă de origine român, și zice așa: „Acest savant european al nostru ne spune despre Teoctist că a fost rudă de voivod” și se referă la d. N. Iorga, Ist. bis. v. II. p. 87, care însă nu e vol. II ci vol. I p. 82: „am crede chiar pe un fiu de boier, o rudă de Voivod, căci prea mare e înrâurirea lui în toate afacerile, supt Domnii cari urmează. Teoctist era un om învățat care a dat un mare avânt culturii slavone în Moldova”.

Pentru mine nu e argument acesta. Vreau să mi-se arate arborele geneologic al mitropolitului Teoctist cu domnul din care se pretinde a fi. Iar dacă a fost român, cum se face că „a dat un mare avânt culturii slavone în Moldova”, și nu culturii românești? Poate și apoi și omonimul că știința nu e monopolul nimănui; ea este a tuturor și fiecare ia din ea atât cât poate.

Dar acum să vedem dacă pentru originea bulgară a lui Teoctist nu s'ar afla vr'un argument.

a). Pomelnicul mitropoliei Moldovei îl face slav de origine (v. *Sinodul* lui Iacob Put- Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

neanul la C. Ebriceanu: Istoria Mitropoliei p. IX).

b). „Teoctist II, mitropolitul Moldovei, era Bulgar de origine și fusese diacon al fatmosului Marc Efeseanul” (v. Enciclopedia Română, Dic. C. Diaconovici t. II Sibiu 1904 p. 1077).

c). „Teoctist II (†1477) mitropolit al Moldovei (ca 1451) Bulgar de neam, a venit în Moldova hirotonisit de mitropolitul Nicodim și a înțărțit legăturile cu mitropolia Ohridei” (v. Dicționarul Enciclopedic, Candrea-Adamescu Buc. 1931, p. 1902).

Știți ce mai spune omonimul? Că episcopii catolice „abia au tânjit 5-10 ani”. Cu toate acestea se laudă că se bazează pe d. N. Iorga, care însă în vol. II p. 321 dă lista episcopilor dela Milcov, 1227-1523; p. 322 lista episcopilor dela Severin, 1238-1447; p. 323 lista episcopilor dela Argeș, 1380-1644; p. 327 lista episcopilor dela Siret, 1371-1434; p. 328 lista episcopilor deal Baia, 1429-1510. — Oare aceștia sunt 5-10 ani? Și mai spune omonimul și altele, cari însă sunt străine de subiectul „Unirea Moldovei” și cari intră în domeniul falsului și calomniei, pentru care lucru ar putea să-și dea seama cel mult în fața justiției.